

SKRIVELSE

2019-02-26

Miljökontoret

Sammanfattning av tillsynsmöte

Karl-Axel Reimer, gruppchef på miljökontoret inleder mötet med att berätta om miljökontorets roll som tillsynsmyndighet. Ylva Berg tar vid och pratar om projektet och varför vi inte vill ha biocider på våra skrov, vilka krav kommunen kommer ställa samt vilken lagstiftning som gäller. Gästföreläste gjorde Johan Israelsson, ordförande på Viksjö Båtklubb, och berättade om Viksjö båtklubs erfarenheter av skrovsanering på 120 båtar.

Frågor till kommunen

Varför ska miljökontoret bedriva tillsyn på fritidsbåtshamnar?

Under mötet diskuterades påverkan från fritidsbåtar respektive fartygstrafiken och stora fartyg som passerar kanalen och in i Mälaren. Miljökontoret är tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet. Fritidsbåtshamnar är en miljöfarlig verksamhet i enlighet med miljöbalken. För fartyg är gällande tillsynsmyndighet transportstyrelsen.

VEM BÄR ANSVAR?

Varför ställs dessa krav mot båtklubben istället för mot medlemmen?

Miljönämndens bedömning är att föreningen har ett faktiskt och rättsligt inflytande över aktiviteter som företas inom klubbens område. Klubben tillhandahåller ofta uppställningsplats, bryggplats samt upptag och sjösättning av båtar. Klubbarna har ordningsregler och stadgar där klubben kan bestämma vad medlemmarna ska följa. Båtklubben har flera olika tillvägagångssätt att ta reda på om medlemmarna har godkända färger på skrovet, ett första steg blir att inventera.

Hur ska vi som båtklubb kunna se till att medlemmarna gör som vi säger?

Informera om lagstiftning och regler. Kommunicera detta som ni kommunicerar annat som berör klubben. Sätt upp lappar på området för att påminna, prata om det när ni träffar någon medlem etc. Bestäm vilka följder avvikelser från klubbens regler har på medlemmen. Förmedla dessa också. Kan också vara bra att påtala miljönyttan och färgens onyttan!

Vad blir påföljden om medlemmen inte gjort som klubbens regler säger?

Miljökontoret kan som tillsynsmyndighet göra föreläggande, förbud och föreläggande med vite. Miljökontoret har en skyldighet enligt miljöbalken att göra en åtalsanmälan vid misstanke om brott.

Om man sjösätter en båt som har fel färg, vad blir konsekvenserna? Är det båtägaren eller båtklubbens ansvar?

Om det finns båtägare som inte följer lagen och båtklubbens regler får båtklubben vara tydlig med att de tillåter detta beteende. Om en ägare inte följer reglerna i båtklubben kan medlemmen uteslutas ur klubben. Miljökontoret kan komma att förelägga båtägaren om uteslutning inte är tillräcklig motivation.

Hur ska båtklubbar som inte har uppställningsplatser se till att medlemmarna sanerar?

Information om lagstiftning och regler. Om vad som gäller för att bli sjösatta hos er, undervisa om miljöfrågor. Båtklubbar som enbart tillhandahåller upptag/isättning eller båtplats måste precis som klubbar med uppställningsplats göra en inventering av medlemmarnas båtar. Alltså ta reda på vilka båtar som kan ha biocidfärg eller TBT.

VAD GÄLLER?

Vad ska egentligen gälla för TBT båtar?

Transportstyrelsen skriver på sin hemsida:

Sedan 2008 gäller totalförbud mot förekomst av bottenfärger som innehåller TBT på alla svenska fartyg, oavsett storlek och trafik. Förbudet gäller alla fartyg, det vill säga även fritidsbåtar. Det är inte bara förbjudet att applicera bottenfärger som innehåller TBT, utan det får inte alls förekomma på skroven.

Östersjöklubbarna ska göra en inventering av båtar som är äldre än 1995, inventeringen ska vara klar den **1 oktober 2019**. Inventeringen är till för att identifiera vilka båtskrov som ska provtas för TBT. Om koncentrationen av tenn är 100 mikrogram/cm² eller högre ska skrovet saneras, eftersom att det då är sannolikt att färgen innehåller organiska tennföreningar. På Mälarens båtklubbar ska inventering av vilka båtar som kan ha biocidfärg, inbegripet TBT, på skrovet vara klar den **1 oktober 2019**.

Vad gäller om jag slussar in från Östersjön till Mälaren?

Det är den *huvudsakliga förtöjningsplatsen* som bestämmer vilken färg som får förekomma på skrovet. Huvudsaklig förtöjningsplats avser den egna, fasta båtplats man har eller har hyreskontrakt för. Om båten förtöjs vid flera båtplatser som båtägaren förfogar över, varav den ena är i sötvatten eller norr om Örskär, får båten inte målas med biocidinnehållande båtottenfärg eftersom det inte finns godkända färger för de vattnen. Huvudsaklig förtöjningsplats avser alltså förvaring av båten när den är förtöjd i vatten. Exempel på vad som inte omfattas av användningsvillkoret är en tillfällig vistelse vid gästhamn, allmän brygga, varv eller liknande. Det är alltså tillåtet att med biocidmålat skrov slussa in i Mälaren för tillfällig vistelse vid gästhamn, allmän brygga, varv eller liknande.

Hur stor är sannolikheten för att TBT ska finnas på ett båtskrov i Mälaren?

(Johan): Undersökning av skrov på en båtklubb i Upplands-Bro kommun visade att av 350 båtar som behöver saneras på grund av förekomst av biocidfärg på skrovet så hade 130 båtar TBT skrovet.

Finns det några vetenskapliga utredningar som visar hur mycket stora fartyg bidrar med respektive mindre båtar?

Det kanske finns. Fartygstrafiken har en betydande miljöpåverkan, och EU förordningar samt transportstyrelsen arbetar aktivt för att minska miljöpåverkan på våra vatten. Exempel på miljöpåverkan från fritidsbåtar och fartyg är båtbottnfärger, drivmedel och toalettavfall. Däremot är det fritidsbåtarna som ligger i grunda, skyddade vikar, och ligger still på samma ställe under längre perioder.

Är det skillnad på kraven som ställs på plastbåtar och veteranbåtar? Vad gäller för träbåtar?

Det finns i dagsläget inga tydliga riktlinjer för om särskilda krav ska ställas eller inte. Därför har miljökontoret beslutat att en bedömning ska göras i det enskilda fallet, tills vidare riktlinjer framkommer. Faktorer som kan komma att tas i beaktning är uppmätta halter, ålder, båtens huvudsakliga förtöjningsplats, färgens kvalité och saneringsmöjligheter. Bedömningen kan landa i att båten ska saneras eller i att båten får dispens tills bättre metod blir tillgänglig.

Var kan man lämna in skrotbåtar?

Det finns möjlighet att lämna in skrotbåtar på Tveta avfallsanläggning. Båten ska tömmas på vätskor samt el, andra krav kan ställas beroende på typ och storlek på båten. Om det är aktuellt för någon klubb att skrota båtar så rekommenderar miljökontoret att ni på förhand stämmer av med Telge Återvinning att de kan ta emot båten.

På hemsidan www.batskroten.se finns fler avfallsanläggningar som kan ta omhand skrotbåtar.

SANERING**Vad är kostnaden för undersökningar? Är konstansen rimlig för ideella föreningar?**

Kostnaden för detta varierar beroende på hur många båtar som ska undersökas, vilken metod som används och vilken entreprenör som används, men miljökontoret bedömer kostnaden som rimlig. Metoder för undersökning av biocider (metaller) på skroven är mätning med en såkallad XRF-mätare eller analys av färgflaga på lab.Konsult kan anlitas för att göra mätning med XRF.

Har mk förslag på bästa möjliga metod för sanering?

Miljökontoret känner till fyra olika saneringsmetoder- slipning, skrapning, blästring samt färgborttagningsmedel. Respektive båtklubb ska själv göra en bedömning av vilken metod som passar bäst.

Kommer mk vilja vara på plats när en båt saneras?

Miljökontoret kommer kontrollera hur sanering genomförs, för att säkerhetsställa att båtklubben tagit till de åtgärder som behövs för att minimera spridning av färgrester och damm. Mk behöver veta när sanering kommer ske och därför ska båtklubbarna meddela tidpunkter då mk kan komma på besök. Målet är att besöka alla klubbar minst en gång vid sanering och se till att de miljömässiga kraven uppfylls. Om ni skulle se något som ni tycker är tveksamt ur hälso- eller miljösynpunktska ni säga till personen som sanerar (även om det är ett företag) om att vidtagna åtgärder inte är tillräckliga. Om detta inte är tillräckligt för att åtgärder ska vidtas, fota gärna och skicka in till Miljökontoret. Om tid finns kan vi komma ut på inspektion.

Kommer mk titta på varje båt som sanerats?

Nej. Se svar ovan.

Fråga: Vill mk ha klockslag för när sanering genomförs?

Miljökontoret behöver veta ungefärligt klockslag för minst en sanering/ klubb för att det ska vara möjligt för miljökontoret att bedriva tillsyn på saneringsarbetet.

TILLSYN**Kommer åka hem till folk som har båtarna hemma?**

Det kan bli aktuellt med hembesök.

Hur kontrolleras AFS-förordningen gällande stora fartyg?

Transportstyrelsen bedriver tillsyn på fartyg. Miljökontoret kan inte svara på hur tillsynen för dessa sker.

Finns det XRF-mätare att mäta TBT-halter med att låna från kommunen?

Miljökontoret har inte någon mätare att låna ut – båtclubbarna får ordna det själva. Det finns företag som har XRF och som kan göra mätningar på skrov på er klubb.

Kommer kommunen att göra mätningar?

Kommunen kommer som en del av tillsynen att utföra kontrollmätningar efter saneringen är avslutad. Detta kommer rimligtvis ske under våren 2021. Kommunen kommer att besöka båtclubbar och mäta slumpmässigt utvalda båtar. Kommunen kommer samverka med andra kommuner som införskaffat en mätare och utbildat personal.

AVFALLS OCH FÄRGHANTERING**Avfallshantering:**

En av de frågor som dök upp under mötet var hur färgresterna bör hanteras. Miljökontoret anser att det vore bäst om båtclubbarna tillhandahåller säkra och täta behållare för slipdamm och färgrester. Vidare anser miljökontoret att det vore bäst om färgresterna hämtas av en godkänd transportör av farligt avfall. Denna bedömning gör miljökontoret med stöd av försiktighetsprincipen, eftersom detta minskar risken att färgresterna hamnar med exempelvis hushållsavfall.

Om båtklubben själv fraktar avfallet måste transporten anmälas till länsstyrelsen om årsvikten av avfallet understiger 100 kg. Om årsvikten överstiger 100 kg måste klubben söka tillstånd hos Länsstyrelsen. Avfallet ska i båda fallen föras till godkänd mottagare av farligt avfall (ex. SRV Sofielund eller Tveta). Om klubben har samlat upp avfallet kan de upphämtas av en av länsstyrelsen godkänd transportör.

Om klubben bestämmer att avfallet ska tas om hand om den enskilde, bör klubben kräva bevis på att avfallet lämnats in till ÅVC. Detta för att säkerhetsställa att de giftiga färgresterna inte hamnar i hushållssopor men också så att personalen på ÅVC vet vilka ämnen de handskas med

så att de tar till de försiktighetsåtgärder som krävs. Telge återvinning som driver ÅVC i Tveta och på Returen arbetar på att utforma en kvittens för detta. Om avfallet lämnas på en annan avfallsanläggning får båtklubben besluta om vad för typ av bevis som medlemmen ska redovisa. Mer om transport av farligt avfall finns att läsa på länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/avfall/

Ställer miljökontoret särskilda krav på särskild hantering för TBT-färg?

TBT-färg ska hanteras som farligt avfall och lämnas in på särskilda återvinningscentraler som tar emot Farligt avfall, t.ex. Sofielund eller Tveta, viktigt att säga vad det är för någonting som lämnas in. Helst ser miljökontoret att båtklubben tillhandahåller lämpliga behållare för uppsamling av avfallet samt tillser att avfallet lämnas till en godkänd avfallsanläggning.

Ska vanlig båtfärg också hanteras som farligt avfall?

Överblivna färgrester ska hanteras som farligt avfall.

Johan: Angående avfallshantering, tänk på att färgrester kan reagera med varandra och börja brinna, förvara i bra kärl och inte i plast i solen. Några av våra medlemmar brände en plastink på detta sätt.

Johan Israelsson presenterar Viksjö båtklubbns metoder för sanering av båtar

Hur många varv med primer?

Ca två lager primer och två lager t-coat.

När efter upptag kunde sanering påbörjas?

Efter upptag tvättades inte påväxt bort utan slipningen påbörjades när skrovet torkat. Båtar med mycket påväxt fick torka i ett par dagar.

När målades epoxi på?

Efter saneringen tvättades skrovet med trasa. Sedan målades skroven med epoxi.

Hur mycket avfall blev det av saneringen?

400 kilo slipdamm på 120 sanerade båtar.

Hur mycket kostade saneringen/båt?

Cirka 3000 kr/båt.

Vad är LOVA-bidrag?

Det går att ansöka om bidrag för lokala vattenvårdsprojekt, tex för åtgärder som minskar spridning av miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar till vattenmiljön. Läs mer om bidraget på länsstyrelsens hemsida <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/forening/natur-och-miljo/stod-till-naturvard/lokala-vattenvardsprojekt---lova.html>.

Tips från ecobläster

Inte kul att lägga på ny gelcoat på gammal gelcoat. Blästring kan ta bort även gammal gelcoat.

Erfarenheter från Lövsta båtklubb

Har inventerat 57 båtar, 30 av dessa ska saneras.

En medlem lämnade in sin båt på varvet i Hall, det kostade 12 000 kronor att sanera.

En medlem använde färgbortagningsmedel på motorbåt, två burkar gick åt. Tog endast några timmar att göra skrovren och kostade ca 600 kr.

Reflektion från båtklubbarna:

De små båtklubbarna i kommunen har inte de resurser som Johans. Kan vara ett problem med tanke på att utrustningen är kostsam.

Vem utför slipning?

Svar (Johan): Medlemmarna. Båtklubbarna hyr utrustning.

Fråga: Vad gjorde ni med färgrester/slipdamm?

Svar (Johan): Färgrester och slipdamm lämnades in som farligt avfall.

Fråga: Vem stod för maskerna som används vid saneringen?

Svar (Johan): Båtklubbarna. Men ägare köpte ofta egna masker och overaller.

Fråga: Hur funkar slipning för motorbåtar? Rillorna är i skrovet

Svar (Johan): Det funkar men är lite krångligt, man får kantställa maskinen. Vi körde med nästslippapper.

Fråga: Hade ni alla båtarna i sjön och tog upp dem?

Svar (Johan): Vi tog upp dem. När de var färdigsanerade lyfte vi bort dem från saneringsplatsen. Bockarna togs bort från de stora båtarna och användas sedan på trailerbåtarna.

Fråga: Hade ni plats att flytta segelbåtarna?

Svar (Johan): Inte i början. Fick börja med båtar som låg på presenningar och sen flytta runt.

Fråga: Sanerade ni träbåtar?

Svar (Johan): Nej. Hela båten måste saneras, vilket inte går(?). Sen finns det inte så många träbåtar kvar. De har dispens i Stockholm stad. Däremot så har inte träbåtar med TBT-färg dispens.

Fråga: Hur många sa upp medlemskapet?

Svar (Johan): Inga sa upp medlemskapet.

Är det inte några av de hundratals båtägarna ni har som inte kunde följa klubbens tidplan för saneringen pga. sjukdom, resor m.m.? Kan de betala någon annan i klubben att göra det?

Svar (Johan): Det var inget problem. Även de skröpligaste medlemmarna klarade av att slipa båten själva.

Det visades en skrapa som var ansluten till en damsugare. Vart har ni köpt den?

Svar (Johan): Den är från Erlandssons.

Hur fick ni fram miljöcertifikatet?

Svar: Vi hade en teknisk kunnig som gjorde koppling mellan Google-enkäten och (klubbens) medlemsregistret. Personen i klubben som gjorde den kan säkert ge den till andra klubbar.

Fråga riktad till Viksjö båtklubb: Hur ser ni till att nya inte målat med giftfärg?

Svar (Johan): Det är upp till den nya medlemmen att visa att båten inte har giftfärg. De får lämna ett skrapprov och bevisa. Tips för att se om epoxi eller biocidfärg: gnid en trasa med thinner över skrovet. Om det är epoxi lossnar det inte, om det är giftfärg lossnar det och syns på trasan.

Fråga riktad till Viksjö båtklubb: Vad kostar det per båt?

Svar (Johan): Eftersom medlemmarna gjorde det själva så hade vi en kostnad för färgen samt en tusenlapp frö förbrukningsmaterial (masker m.m.). Kostanden gick från ett par tusen kr till 5000 kr beroende på storleken på båten. Färgen finansierades med LOVA-bidrag.

Vart skickas färgflagor analys och hur lång tid tar det? Det kan bli problematiskt att mk inte kan rekommendera något labb om mk inte ger någon rekommendation och sedan inte godkänner analysen. Finns det certifierade utförare?

Svar (Mk): Kommunen kan inte rekommendera något labb utan båtklubbarna får ta reda på det själva. Kolla in Swedac för ackrediterade labb. Ett alternativ till att analysera färgflagor på labb är att anlita företag som gör XRF-mätning.

Johan: Stockholm anlidade ett företag gjorde mätningar på båtar (Happy Boats). Myndigheter får inte rekommendera företag. Båtklubbarna får skicka ut mejl och fråga runt. Det går att lägga ut frågan till andra styrelser och dela information om sanering, provtagning m.m.

Båtklubb: Det finns många medlemmar som har gamla båtar som man ärvt eller köpt och som inte har någon koll på vad som finns på de första lagren. Båtklubbarna behöver riktlinjer för hur provtagning av färgflagor ska genomföras.

Johan: Vår båtklubb tar inte emot gäster som legat i saltsjön. Vi kan inte efter att sanering genomförts hålla koll på vilka båtar som kan tvättas och inte tvättas. Målade båtar tas inte emot, utan endast båtar som sanerats, med undantag för träbåtar.

Med vänlig hälsning

Ylva Berg, Miljöinspektör

Miljökontoret

Telefon (direkt): 08-523 068 83

E-post: ylva.m.berg@sodertalje.se